

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;

Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

ISBN 978-617-8763-00-8

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Зубар Володимир Михайлович ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ	104
Ігнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	108
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА НАПЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ.	112
Калтишев Антон Олександрович ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	116
Кірсанов Олексій Володимирович ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	119
Кліменко Віра Вадимівна ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	122
Коваленко Сергій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	125
Кривенко Юлія Василівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	129
Ксьондзик Юрій Юрійович ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	131
Левківський Богдан Казимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	137
Майданик Роман Андрійович ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	139
Маковій Віктор Петрович ЕКСТРАОРДИНАРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	152
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	156

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII (зі змін. і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. Ст. 250.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV (зі змін. і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. ENISA Threat Landscape 2023. European Union Agency for Cybersecurity. Heraklion, 2023.
4. Практика Верховного Суду щодо застосування форс-мажорних обставин та істотної зміни обставин (статті 617, 652 ЦК України) : узагальнення судової практики. *Офіційний вебсайт Верховного Суду*. Київ, 2023-2024.
5. Лист Торгово-промислової палати України від 28 лют. 2022 р. № 2024/02.0-7.1 «Щодо засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили)». Офіційний вебсайт Торгово-промислової палати України.
6. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій : Закон України від 23 лют. 2023 р. № 2923-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 28. Ст. 1501.

Калтишев Антон Олександрович,
*студент 2 курсу факультету судового та
міжнародного права
Національного університету “Одеська
юридична академія”*

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Мінченко Д. А.

ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Розвиток сучасного цивільного законодавства України характеризується стійкою тенденцією до розширення спектра особистих немайнових прав фізичних осіб. В умовах глобалізації та цифровізації суспільства виникає об'єктивна потреба у нових, додаткових засобах індивідуалізації особи, які б виходили за межі традиційних елементів, таких як ім'я чи місце проживання. У цьому контексті значної

актуальності набуває законодавча ініціатива щодо нормативного закріплення права на особистий герб.

Водночас інтеграція нового особистого немайнового права в тіло Цивільного кодексу України потребує ґрунтовного теоретичного осмислення. Необхідно чітко визначити місце права на герб у системі особистих прав, з'ясувати його правову природу, межі здійснення, а також механізми захисту від неправомірного використання третіми особами.

Сучасний етап розвитку цивілістики характеризується антропоцентричною спрямованістю, де в центрі правового регулювання знаходиться фізична особа та її інтереси. Відповідно до пункту 1 проєкту Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України (Далі – ЦК України) у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги другої (проєкт №14057), Цивільний Кодекс України пропонується доповнити статтею 294-7 «Право на особистий, родовий герб» [4]. Ця законодавча новела потребує детального аналізу в контексті системи особистих немайнових прав.

По-перше, слід визначити місце цього права серед інших інститутів цивільного права. Чинний ЦК України у статті 269 визначає особисті немайнові права як такі, що тісно пов'язані з фізичною особою. Право на особистий герб органічно імплементується в цю систему як додатковий засіб індивідуалізації, доповнюючи ЦК України [1]. Якщо ім'я забезпечує вербальну ідентифікацію особи, то герб виконує функцію візуальної ідентифікації. В умовах сучасного інформаційного суспільства, де візуальні образи часто сприймаються швидше та ефективніше за текст, закріплення права на візуальний ідентифікатор є логічним кроком у розвитку законодавства [5].

По-друге, важливим аспектом є момент виникнення права та його легітимізація. Законопроєктами передбачено створення Єдиного реєстру особових гербів. Тут виникає цікаве теоретичне питання щодо значення реєстрації. З одного боку, особисте немайнове право зазвичай виникає з моменту народження або створення об'єкта. З іншого боку, для того, щоб герб отримав публічне визнання та захист від неправомірного використання третіми особами, необхідна процедура державної реєстрації. Внесення відомостей до Реєстру перетворює фактичне володіння зображенням на юридично захищене право, дія якого поширюється на невизначене коло осіб [6].

По-третє, правова природа особистого герба є дуалістичною, оскільки вона знаходиться на стику особистих немайнових прав та

права інтелектуальної власності. Герб як зображення є об'єктом авторського права. Якщо фізична особа створює герб самостійно, вона поєднує в собі і власника герба, і автора твору. Однак, якщо герб створюється художником на замовлення, виникає необхідність чіткого врегулювання передачі майнових прав. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», замовник стає власником примірника твору, але майнові права інтелектуальної власності переходять до нього лише на підставі відповідного договору [2]. Відсутність такого договору може призвести до правових колізій, коли власник герба не зможе повноцінно використовувати його без згоди художника.

Отже, законодавча ініціатива щодо доповнення Цивільного кодексу України – це своєчасний та прогресивний крок. Ініціатива трансформує геральдику з історико-культурного явища у повноцінний інститут цивільного права, надаючи фізичним особам сучасний інструмент для візуальної самоідентифікації. Водночас, успішна реалізація цього права на практиці залежатиме від гармонізації норм цивільного законодавства з правом інтелектуальної власності. Оскільки створення герба неминуче пов'язане з творчою діяльністю, правозастосовна практика повинна чітко розмежовувати право особи на власний символ та авторські права художника-виконавця. Вважаємо, що подальше наукове дослідження цієї тематики має зосередитися саме на процедурних аспектах реєстрації та способах захисту цього нового особистого немайнового права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 груд. 2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
3. Про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги першої : проєкт Закону України від 21 вер. 2025 р. № 14056. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57356>
4. Про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги другої : проєкт Закону України від 21 вер. 2025 р. № 14057. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57355>
5. Цивільне право України: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Київ, червень 2024 р.). Київ : ГО «Київський

науково-дослідний центр», 2024. 120 с. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_TSyvilne-pravo-Ukrayiny_cherven_2024.pdf

6. Кожен українець зможе мати свій власний герб: в Цивільний кодекс введуть новий інструмент ідентичності. *Судово-юридична газета : веб-сайт*. 2024. 18 лист. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/346971-kazhdyy-ukrainets-smozhet-imet-svoy-sobstvennyy-gerb-v-grazhdanskiy-kodeks-vvedut-novyy-instrument-identichnosti>

*Кірсанов Олексій Володимирович,
аспірант 4 курсу, кафедри цивільно-
правових дисциплін Одеського державного
університету внутрішніх справ*

ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Дослідження питань кредитування та управління кредитними ризиками займає важливе місце в працях як українських, так і зарубіжних науковців. Втім, переважна частина цих робіт зосереджується на вивченні окремих аспектів керування ризиками чи певних інструментів для їх мінімізації. Натомість сьогодні особливої актуальності набуває аналіз ризиків, пов'язаних із укладанням кредитних договорів в онлайн-форматі під час воєнного стану.

«Деякі фахівці вважають кредитним ризиком ризик несплати основного боргу і відсотків за ним. При цьому, привертає до себе увагу тавтологічність такого звернення та, зважаючи на поширений підхід до трактування ризику як можливості втрат, акцентується увага на негативному, небажаному результаті його прояву. Проте з практичного погляду, акцент повинен ставитись саме на прибутковості, оскільки здійснюючи ту чи іншу операцію, особливо кредитну, суб'єкт, який приймає рішення щодо її здійснення, ставить за мету отримати прибуток, а не уникнути втрат»

Тобто ризиком є невизначеність у майбутньому наслідку прийнятого управлінського рішення, що виражається в упущенні можливості використати сприятливу ситуацію на ринку. [1]

Почнемо з найпопулярнішого ризику, який все частіше зустрічається на практиці. Шахрайство та підробка особистих даних є сер-